

ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Білан Катерина Віталіївна

Студентка спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: Побережець О.В., д.е.н., доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна)

Діяльність вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання неможлива без виникнення та формування заборгованості покупців товарів та замовників послуг та робіт. Дебіторська заборгованість згідно з П(С)БО 10 – це заборгованість дебіторів підприємству на певну дату [2]. Враховуючи існуючі підходи до визначення, можна зробити висновок, що дебіторська заборгованість не є поняттям відносним і статичним. Це є певна сума грошей чи їх еквівалентів, яку підприємство має право отримати від покупця чи замовника у певний період часу. Отже, облік дебіторської заборгованості не обмежується показниками на кінець і початок звітного періоду. Дані можуть змінюватися щоденно, що в свою чергу впливає на прийняття рішень щодо організації діяльності підприємства в цілому, адже надходження коштів від реалізації товарів та послуг є основним джерелом для функціонування підприємств.

Організація обліку розрахунків з дебіторами має стратегічне значення для підприємств будь-якої галузі та форми власності. Результати цього процесу безпосередньо впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування підприємства, виконання плану доходів та витрат і, як наслідок, на досягнення пріоритетних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості господарської діяльності.

Особливу увагу при організації обліку дебіторської заборгованості потрібно приділяти оперативності отримання інформації. Адже існує пряма залежність між масштабом діяльності підприємства та значимістю швидкості отримання інформації про зміни стану дебіторської заборгованості, що надає можливість тактичного планування майбутніх надходжень та витрат. На сьогоднішній день існує велика кількість систем програмного забезпечення, що пришвидшує отримання та обробку інформації щодо стану дебіторської заборгованості, такі як «1С: Бухгалтерія», «Парус», «Медос» та інші. Але дані про розрахунки з дебіторами у всіх перелічених програмах не мають юридичної сили без підтвердження інформації на паперових носіях. А процес обміну документами в паперову вигляді затримує одержання інформації, що в свою чергу не дає можливість отримання достовірної та реальної картини стану дебіторської заборгованості в розрізі контрагента.

На сьогоднішній день все більше підприємств переходять на

електронний документообіг, що дає можливість порівняти електронні документи до паперових носіїв та надання їм юридичної сили. Електронний документообіг (обіг електронних документів) (EDI) - сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [1].

Основні принципи електронного документообігу:

1. Однократна реєстрація документа;
2. Паралельне виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання;
3. Безперервність руху документа;
4. Єдина база документарної інформації для централізованого зберігання документів і що виключає дублювання документів;
5. Ефективно організована система пошуку документа [3].

Такий документообіг можливий за умови підключення до платформ, таких як Exite, Comarch EDI тощо. Обов'язкове використання даних платформ актуально при співпраці з великими роздрібними торговими мережами. Так, при переході на електронний документообіг підприємства відчують такі переваги від використання даної системи, як:

1. Оптимізація процесів:

- автоматизація обробки даних;
- швидкість і безпека передачі даних;
- миттєвий доступ до інформації про помилки;
- покращення співпраці з партнерами.

2. Скорочення витрат:

- зменшення кількості людей, залучених в процес обробки документів;
- ліквідація витрат на друк, пакування та транспортування;
- швидкий пошук даних з архіву;
- виключення можливості втрати документів.

3. Підвищення якості даних:

- зменшення ручного введення даних;
- валідація – значне підвищення якості даних;
- скорочення часу, що витрачається на уточнення деталей;
- швидка інформація про помилки [4].

Незважаючи на те, що електронний документообіг і не є новинкою у програмному забезпеченні та автоматизації обліку на території України, та все ж повний перехід всіх підприємств на його

використання є лише перспективою для організації роботи бухгалтерії та облікових процесів вітчизняних фірм. Головну роль у цьому відіграє супротив керівників та власників нововведенням через недовіру до нових технологій діловодства.

На ряду з відчутними перевагами використання системи електронного документообігу на даний час в Україні можна виділити і її недоліки. Для малих підприємств використання EDI є відносно дорогим, адже всі провайдери надають знижки при збільшенні обсягів документів за певний період. В середньому електронне оформлення одного пакету документів при реалізації продукції, товарів чи наданні послуг коштує 20,00 грн. При певних умовах, для більшості підприємств залишається більш вигідним оформлення документів на паперових носіях.

Враховуючи це, більшість підприємств не перейде на дану систему до зниження тарифів чи до її затвердження, як загально обов'язкової. При цьому виникає наступна проблема, а саме: підприємства, що вже використовують EDI, повинні частково вести облік дебіторської заборгованості на паперових носіях при співпраці з контрагентами, які не використовують EDI.

Таким чином, електронний документообіг сьогодні є найкоротшим шляхом для удосконалення обліку дебіторської заборгованості з метою оперативного отримання інформації. Перелічені недоліки його використання є лише питанням часу, поки підприємства з малими оборотами, проаналізувавши і порівнявши витрати від його введення, не зроблять можливим загальне використання даної системи в Україні. Крім того, саме ефективна організація розрахунків підприємства з покупцями і замовниками дозволить суттєво підвищити платоспроможність підприємства та збільшити оборотність його активів.

Література:

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV ВР (із змін., внес. згідно із законами України: за станом на 0.01.2017 р.). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 (в редакції від 09.08.2013 р.). – [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

3. Електронний документообіг. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_документообіг
4. Переваги Data Exchange. - [Електронний ресурс]: Comarch. – Режим доступу: <https://www.comarchedi.com.ua/poslugy/data-exchange#tabs/tab-2>